

Medvirkningsrapport

Arbeidsmøter om kommuneplanens arealdel, november 2024

Tema: boligutvikling, friluftsliv, næringsutvikling og klima, energi og miljø

Innhold

Innledning	3
Metode.....	4
Resultat	5
Boligutvikling	5
Friluftsliv	8
Næringsutvikling	10
Klima, energi og miljø.....	13
Oppsummering av hovedpunktene	16
Slik er kommunens boligutvikling i 2050	16
Slik er kommunens friluftsliv i 2050	16
Slik er kommunens næringsutvikling i 2050	17
Slik er kommunen tilpasset klimaendringer i 2050.....	18

Innledning

Sør-Fron kommune skal revidere kommuneplanens arealdel for perioden 2025-2035. Varsel om oppstart ble sendt ut likt med planprogram for kommuneplanrevisjon i 2020. Kommunen har mottatt flere konkrete arealinnspill, men mesteparten dreier seg om utvikling av fritidsboliger.

Denne rulleringen skal i hovedsak handle om boliger og næringsareal, tema som ble nedprioriter ved forrige rullering på grunn av høyt fokus på fritidsboligutvikling.

Kommunen gikk derfor i slutten av oktober 2024 bredt ut for å invitere til arbeidsmøter om kommunen utvikling i anledning revisjon av kommuneplanens arealdel. Vi invitere til arbeidsmøter innen temaene boligutvikling, friluftsliv, næringsutvikling og klima, energi og miljø.

Gjennom en ukes kampanje på sosiale medier, informasjon på kommunens hjemmeside og invitasjon av politikere, råd, organisasjoner, næringsdrivende m.fl., mener vi at vi har nådd ut til befolkningen med informasjon. Nærmere 100 ble direkte invitert med brev eller e-post.

Vi inviterte til fire arbeidsmøter i starten av november, hvor til sammen 26 melde seg på innen fristen. Flere deltok på flere av møtene og noen møtte også uten påmelding. Totalt deltok 33 personer på møtene, med ca. 15 pr. møte. I tillegg var det med 8 fra administrasjonen.

Tidspunktene for gjennomføring:

Mandag 4. november, på kommunehuset

- Kl. 1800: Boligutvikling - Hvor og hvordan bor vi i 2050?
- Kl. 1930: Friluftsliv- Hvilke nærturområder er viktige for å ivareta bolysten i kommunen?

Tirsdag 5. november, på kommunehuset

- Kl. 18.00: Næringsutvikling - Hvor og hvordan tilrettelegger vi for næringsutvikling i kommunen fram til 2050?
- Kl. 19.30: Klima, energi og miljø - Hvordan er kommunen rustet for klimaendringene i 2050?

Informasjon på kommunens hjemmeside var brukt som kunnskapsgrunnlag inn i møtene:

<https://www.sor-fron.kommune.no/tjenester/planer-og-kunngjoringer/kommuneplaner/artikler/>

3. Hvilke arbeidsmøter ønsker du å delta på? (Her kan du velge flere alternativer)

Mandag 4. november 2024

Kl. 1800: Bolk 1 - Boligutvikling

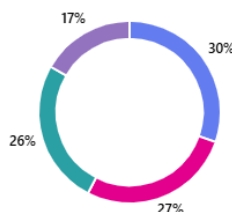
Kl. 1930: Bolk 2 - Friluftsliv

Tirsdag 5. november 2024

Kl. 18.00: Bolk 1 - Næringsutvikling

Kl. 19.30: Bolk 2 - Klima, energi og miljø

● Boligutvikling	20
● Friluftsliv	18
● Næringsutvikling	17
● Klima, energi og miljø	11

Figur 1: Uttlipp fra påmeldingsskjema

Metode

Arbeidsmøtene ble gjennomført i grupper med 3-4 personer på gruppene, etter følgende tidsskjema.

- **10 min** - innledning, statistikk, gruppeinndeling
- **5 min** - plassering i grupper
- **25 min** - gruppearbeid, hvor og hvordan, kart.
- **5 min** - oppsummering grupper, 2 viktigste funn
- **15 min** - presentasjon/oppsummering/avslutning

Presentasjon i møtene: [Presentasjon medvirkning november arealdel.pdf](#)

Resultat

For å oppnå ønsket utvikling i Sør-Fron fram til 2050 vil de være et behov for strategisk planlegging innen boligbygging, friluftsliv og næringsutvikling. Dette innebærer å balansere behovet for boliger, ivareta naturen, skape attraktive arbeidsplasser og sørge for bærekraftige løsninger for landbruk og reiseliv.

Oppsummering av Padlet: [Oppsummering temamøter november Padlet.pdf](#)

Boligutvikling

Hvor og hvordan bor vi i 2050?

Gjennom gruppearbeid med 3-4 personer per gruppe og til sammen 4 grupper skulle de svare på følgende spørsmål.

- Hvor bor vi i 2050?
- Hvordan bor vi i 2050?

Svarene ble lagt inn i Padlett av gruppens sekretær fra administrasjonen.

Hvor og hvordan bor vi i 2050?

Sørheim - harpefoss på høyde med Kongeveien.

Små hus, leiligheter og bofelleskap. Enklere liv, mere sosialt liv, trygghet.

Skape rullering av eksisterende boliger.

Kor bur vi i 2050?

Sentrumsnært, då snakkar vi om Harpefoss og Hundorp primært. Folk vil bu nærme service- og tenestetilbod, gjerne gangavstand (max 500 meter). Det som byggast må knyttast til allereie tettbygde strøk.

Gruppe 3 Hvordan bor vi i 2050

- Tettere, fortetting i eksisterende boligfelt
- Harpefoss og midtbygda/Hundorp blir bostedene
- Minihus i avsatte områder
- Tilleggstomter i etablerte områder

Hvordan bor vi i 2050

- Mindre hus
- Mindre tomter
- Hus sammen med garasjen
- Mer Leiligheter og rekkehus

Gruppe 2 Hvor bor vi?

- Folk vil fortsatt bo i tilknyttet landbrukseieendom, generasjonsboliger.
- Gangavstand til sentrumsnære tjenester, likevel må en del transportere seg uansett.
- Leiligheter.
- Fylle tomme hus.
- Tomter på ulike plasser i bygda.

Gruppe 2 Hvordan bor vi?

- Behovene for plass varierer i forhold til hvilket stadie en er i livet
- Bofellesskap for eldre Pyntaberget.
- Bofellesskap andre steder i bygda, der de ønsker å være.

Hvor bor vi i 2050?

- Blir flere boliger rundt Harpefoss i forbindelse med skolen.

Korleis bur vi i 2050?

Vi treng ulike typar boligar, både med tanke på eldre, ungdom, aleinebuande og andre med spesielle behov. Vi må få folk til å bu på Sør-Fron, sjølv om dei arbeidet andre stader i Midtdalen.

For eldre:
Bygge leilighetskompleks/terasseleilighet er der ein har ulike tenestetilbod, aktiviteter osv. Rimelege leiligheter med lav innkjøpspris, kor ein i tillegg betalar ein sum per mnd. Sofienberg kunne kanskje passe til noko slikt?

Basert på innspillene har kommunen benyttet kunstig intelligens til å oppsummere innholdet, med følgende resultat:

I 2050 vil boligstrukturen på Sør-Fron utvikle seg mot mer kompakte og fleksible boenheter, med flere boliger rundt Harpefoss, spesielt i tilknytning til skolen. Boligene vil generelt være mindre, og det vil bli vanligere med leiligheter, rekkehus og småhus, samt flere bofellesskap, spesielt for eldre.

Boforhold og boligtyper:

- **Mindre boliger og tomter:** Det er en forventning om mindre hus, med kombinert hus og garasje, samt flere leiligheter og rekkehus.
- **Generasjonsboliger og bofellesskap:** Flere bofellesskap, spesielt for eldre, vil være vanlige. Både i og rundt Harpefoss og Hundorp (som blir de viktigste sentrene) vil det bygges tettere, inkludert leiligheter og småhus. Det vil fortsatt være en del som bor på landbrukseiendommer
- **Minihus og tilbygg:** I tillegg til etablerte boligfelt vil det være muligheter for små hus i avsatte områder, samt utvidelse av eksisterende boligfelt med tilleggstomter.

Beliggenhet og nærhet til tjenester:

- **Sentrumsnærhet:** Folk ønsker å bo nær sentrale tjenester som butikker, helsetjenester og kollektivtransport, gjerne innen 500 meter fra sentrum. Harpefoss og Hundorp blir de viktigste områdene.
- **Gangavstand:** Behovet for å kunne gå til tjenester vil være viktig, men noen vil fortsatt måtte bruke transport.

Utfordringer og behov for boliger:

- **Behovene varierer etter livsstadium:** Boligbehovene vil variere avhengig av alder og livssituasjon, med spesielt behov for boliger for eldre, ungdom, alene-boende og personer med spesielle behov.
- **Utfordringer med tomtsalg:** Det er usikkerhet rundt salg av tomter i områder som Frya og Sofienberg, som ikke er populære fordi de er for langt fra sentrum.

Eldreboliger og lavprisbosteder:

- **Leiligheter for eldre:** Det er et behov for rimeleige leiligheter for eldre, gjerne med tilgang til tjenestetilbud som vaktmestertjenester og rengjøring. Leiligheter på steder som Sofienberg kunne vært aktuelle, og kommunen bør bidra til finansieringen.

Framtidige boligtrender:

- **Leiligheter og fortetting:** Det vil bygges flere leiligheter, spesielt i eksisterende boligområder som Gryttingshaugen, men det er spørsmål om hvor mye fortetting som er hensiktsmessig.

Økonomiske og praktiske faktorer:

- **Huspriser og flytting:** Nye leiligheter vil ofte være dyrere enn det man får for å selge en enebolig, noe som kan gjøre det vanskelig for eldre å flytte til mer tilgjengelige boliger.
- **Skatteinntekter og arbeidsplasser:** Det er viktig at folk bor i Sør-Fron for å bidra til lokalsamfunnets økonomi, selv om de kan jobbe andre steder i Midtdalen.

Påtegninger i kart under møtene, her fra temamøte boligutvikling.

Friluftsliv

Hvilke nærturområder er viktige for å ivareta bolysten i kommunen?

Gjennom gruppearbeid med 3-4 personer per gruppe og til sammen 4 grupper skulle de svare på følgende spørsmål.

- Hvor driver vi friluftsliv i 2050?
- Kartlegge viktige fritluftsområder i bygda og på fjellet for framtidige generasjoner
- Hvor skal friluftslivet styrkes?

Svarene ble lagt inn i Padlett av gruppens sekretær fra administrasjonen.

Temamøter høst 2024

Boligutvikling

Friluftsliv

Næringsutvikling

Klima, energi og miljø

SØR-FRON KOMMUNE
Den grøne kulturbygda

Hvor driver vi friluftsliv i 2050

- Turstier der de bor

Kartlegge friluftsområdet i bygda og på fjellet for framtidige generasjoner.

- Stier i alle deler av bygda, der det bor folk.
- Frå Fuglekikketårnet - langs Lågen og til Hundorpvollen (Hundorp naturreservat),
- Steingeilen i Nordre-Lia og Søre-Lia
- Flere råk bør merkes, da blir de brukt (stolper, og skilt)

Friluftsliv 2050

Tilrettelegge for eldre og funksjonshemmede
Gapahuk som turmål

Hvor skal friluftslivet styrkes?

- Der det bor folk, alle råk bør merkes. Hvis kommunen merker kan brukerne gjøre vedlikehold.
- Fortsette stolpejakta.

Hvor driver vi friluftsliv i 2050

- Frede harvoldsmorka-kleiva fra hogst og utbygging
- Lysløype ved midtbygda
- Området rundt flatmoen
- Langsmed Lågen Harpefoss
- Tippen området
- Ta vare på seterstulene

Friluftsliv 2050

Nærturer
Ingen vindmøller
Ivareta gamle ferdslårene
Gang og sykkelveg til vinstra
Etablere turgrupper

Kor skal friluftslivet styrkast?

- Ikkje alle vil spele fotball, meir fokus på alternative fritidsaktiviteter som jakt, fiske, klatring. Få jakt og fiske inn å årshjulet på skulen for å skape interesse. Lage klatrevegg, få til klatreklubb.
- Ta vare på det ein har, både nærområde og fjellområder.
- Vanskeleg å jobbe med dugnadsånd - fleire må trekke laget saman og i same retning.

Kor driv vi friluftsliv i 2050?

- Hardvollsmorka er eit viktig område med stort mangfald - finnes det noko strategi/intensjon frå kommunen si side for å behalde dette mangfaldet og halde området attraktivt som friluftsområde? Burde den bli freda?
- Laugen - her ligg det mykje potensiale som friluftsområde. Utvikle området i og rundt Laugen til eit trygt friluftslivområde, skape meir naturleg samanheng mellom ulike område. Forslag om badstu og tilrettelegging for isbading.

- Badeplassen - denne var fin og godt tilgjengeleg tidlegare, no har det vorte parkeringsplass for bobilar - medfører ein del forsøpling og er ikkje ein attraktiv stad per i dag.
- Må ta vare på dei moglegheitene vi har for friluftsliv, ta vare på dei nærområda for friluftslivet som finns - dei er viktige.

Hvor skal friluftsliv styrkes?

- Runder. Mange fine enkeltstier, men prøve å få til sammenhengende runder som merkes godt.
- Sjøppekontainere ved etablerte startpunkt. Mye søppel..

Basert på innspillene har kommunen benyttet kunstig intelligens til å oppsummere innholdet, med følgende resultat:

I 2050 vil friluftslivet på Sør-Fron være tett knyttet til de naturlige områdene rundt bygda, og det vil bli gjort flere tiltak for både å bevare og utvikle disse områdene for fremtidige generasjoner. Hovedmålene vil være å gjøre naturen mer tilgjengelig for ulike målgrupper, samtidig som man beskytter viktige naturressurser.

1. Beredskap for naturvern og tilrettelegging:

- Områder som Hardvollsmorka, med sitt mangfold, bør beskyttes og kanskje fredes for å sikre at de forblir attraktive friluftsområder.
- Ferdselsårer og seterstuer som kulturarv må bevares og gjøres lett tilgjengelige for friluftsbuk.

2. Tilgjengelighet og turtilrettelegging:

- Flere turstier, både korte nærturer og lengre turer, vil bli utviklet og merket, inkludert stier som er tilgjengelige for eldre og funksjonshemmede.
- Spesifikke områder som langs Lågen ved Harpefoss vil få utviklet tryggere og mer sammenhengende friluftsområder, med fasiliteter som badstu og isbading.

3. Infrastruktur og fasiliteter:

- Lysløype rundt Midtbygda skal opprettholdes.
- Sjøppelcontainere ved turstart- og stoppunkter vil bidra til renhold.
- Gapahuker som turmål og etablering av turgrupper skal gjøre friluftslivet mer sosialt og tilgjengelig.
- Eksisterende turmuligheter rundt Flatmoen vil også bevares.

4. Badeplasser og tilrettelegging:

- Badeplassen ved Laugen skal tilrettelegges og gjenopprettes som et attraktivt friluftsområde, etter at det har blitt forsøpelt.
- Tippen-området vil utvikles til et attraktivt friluftsområde.

5. Mangfold i fritidsaktiviteter:

- Økt fokus på alternative aktiviteter som jakt, fiske og klatring, for å imøtekomme flere interesser. For eksempel kan jakt og fiske innarbeides i skoleåret, og klatrevegg og klatreklubb kan etableres.

6. Felles innsats for dugnad og utvikling:

- Det er viktig å få lokalsamfunnet engasjert i dugnadsarbeid for å bevare og utvikle friluftsområdene. Samarbeid vil være essensielt for å både ta vare på eksisterende naturressurser og utvikle nye.

Næringsutvikling

Hvor og hvordan tilrettelegger vi for næringsutvikling i kommunen fram til 2050?

Gjennom gruppearbeid med 3-4 personer per gruppe og til sammen 5 grupper skulle de svare på følgende spørsmål.

- Hvilken type næringsareal trenger kommunen i 2050?
- Hvor skal næringsarealene være i 2050?
- Hvordan er landbrukssektoren i 2050?
- Hvordan er reiselivet i 2050?

Svarene ble lagt inn i Padlett av gruppens sekretær fra administrasjonen.

Temamåter høst 2024

Boligutvikling Fritidsliv **Næringsutvikling** Klima, energi og miljø

Hvordan er landbrukssektoren i 2050?
Yngre har mer fokus på grønt jordbruk og sjølberging. Mer beredskapslager for mat lokalt. Drone blir benyttet. Både store og små gardsbruk. Mer vanlig med sjølberging og mindre bruk. Mindre gjennomgangstrafikk og mer sysselsetting i forbindelse med landbruket.

Reise og kulturlivet i 2050
Samspill mellom innbyggere og deltidsinnbyggere. Hotellvirksomhet i fjellet. Destinasjoner som er interessant flere steder i bygda, kulturgårder. Særegenheten og det unike med sør-fron er mer tydelig.

Hvilken type næring trenger kommunen i 2050?

- Stor aktør som bringer kvalitetsarbeidsplasser.

Hvor skal næringsareal være i 2050?
Bredeveien/meierivegen
Frya
Gamle harpefoss skole
Øverste del av tyskerskogen/arsenalet
Hardvollsmorka lengst sør
Ubrukt areal i lia insustriområde

Viktigste med næring:
Sør-fron er fortsatt ei landbruksbygd og like sterk primærnæringskommune. Mer selvforsynte. Forsterke særegenheten og det unike med sør-fron.

Hvor skal næringsarealene være i 2050?

- Frya, Gamle Harpefoss skule-areal, stripe ved siden av Anleggsvegen ved Hardvollsmorka, Solbraa-sør, deler av Arsenalet

Gruppe 5
Hvilken type næringsareal trenger kommunen 2050?
Det skal satses på Frya Hub. Bio-hub: samle biologisk avfall. Avfall fra Tine er en stor ressurs. Produksjon av biokull. Veksthus hvor vekstmedium er vann m gjødsel-dyrking av grønnsaker - realeffektiv produksjon. Jøgassanlegg-aktuelt igjen? Produksjon av deler (tekniske deler).

Hvor skal næringsareal ligge?
orsette nordover på Frya-ta av indbruksareal. Ta av Haugom idehall?

Hvordan er landbrukssektoren i 2050?
Da sprer vi pellets fra grisemøkk og plukker jordbær som vokser metervis i høyden på Frya. Gudbrandsdalen produserer melk - læren produserer korn.

Hvordan er reise- og kulturlivet i 2050?
Er flere turister fra verden til Norge. Mange turister som vil oppleve det autentiske/ekte og delta på "hverdagslige" aktiviteter for oss.

Hvordan er landbrukssektoren i 2050?

- Digital: GPS-styrte maskiner, no-fence, droner.
- Lengre sesong, klarer å utnytte areal som nå er utilgjengelig.
- Plukkhogst blir vanlig
- Større enheter
- Teknologi åpner for spesialisering, lokalprodusert mat.
- Mindre kunstgjødsel

Hvordan er reise- og kulturlivet 2050?

- Sentrumutvikling på Gålå
- Møteplasser.

Kva type næringsareal treng kommunen i 2050? Kor skal næringsreala vere?

- Treng næringsareal om vi skal ha næringsliv både i bygda og på fjellet. Må sørge for at vi ikke berre blir ein bukommune, det må vere arbeidsplassar i kommunen.
- Lite/ingen næringsareal ledig i dag. Blir areala på Frya meir attraktiv i framtida, når ein tenker på klimautfordringane ein har i dag?
- Forslag om Harvollsmorka, bruke delar av dette til næringsreal - ikkje flaumutsatt og det er gode ankomstmoglegheiter.
- Kanskje mest behov for flate tomter til lager- og administrasjonsbygg.
- Flytte flystripa til Gålå? Dette frigjer mykje areal.

Korleis er landbrukssektoren i 2050?

- Færre som driv, kanskje meir samdrift eller at fleire leiger vekk slik at det blir færre og større einingar.
- Vil vere behov for tilleggsnæring.
- Viss det ikkje blir endringar politisk, vil ikkje dei yngre satsse på landbruk. Viktig at kommunen viser at dei vil satsse på landbruk også i framtida.

Korleis er reise- og kulturlivet i 2050?

- Kulturliv i bygda, reiseliv på fjellet, til dømes på Gålå.
- Fleire vil ha autentiske opplevingar knytt til fjellet og det opplevingane ein kan få der
- Meir fokus på utleie, sameie av hytter - fleire folk og større gjennomtrekk, høgare aktivitetsnivå.
- Fare for at politikarar sentralt bestemmer for mykje, t.d. i høve vern og friområder - må sørge for at vi har fleksibilitet for framtidige generasjonar!

Basert på innspillene har kommunen benyttet kunstig intelligens til å oppsummere innholdet, med følgende resultat:

I 2050 vil Sør-Fron ha utviklet seg til et område med et diversifisert næringsliv, hvor landbruket fortsatt er sentralt, men hvor teknologi, bærekraftige løsninger og turisme spiller en større rolle. Kommunen vil ha skapt et variert næringsliv som støtter både tradisjonelle og nye arbeidsplasser.

Næringsutvikling i 2050:

1. Frya Hub og Bio-hub:

Frya vil bli et viktig knutepunkt for bærekraftige næringer, særlig innen bioenergi og matproduksjon. Her kan biologisk avfall, som fra Tine, brukes til å produsere biokull, og veksthus med vannbasert dyrking kan utvikles for effektiv grønnsaksproduksjon. I tillegg vil biogassanlegg og produksjon av tekniske deler bidra til at området blir en ledende aktør for fremtidens næringsliv i kommunen.

2. Landbruk og teknologisk utvikling:

Landbruket vil gjennomgå betydelige teknologiske fremskritt med GPS-styrte maskiner, droner for tilsyn, og automatiserte prosesser. Det vil også bli større enheter med spesialisert produksjon og et sterkere fokus på lokalprodusert mat, kortreist mat og bærekraftige løsninger som redusert bruk av kunstgjødsel.

3. Utvikling av næringsarealer:

Kommunen vil utvikle flere næringsområder, inkludert:

- Frya som et sentralt næringsområde.
- Tidligere Harpefoss skole og barnehage.
- Områder rundt Arsenalet, Hardvollsmorka og Solbraa-sør
- Muligheter for næringsutvikling på Harvollsmorka, et område med god tilgjengelighet og lav flomrisiko.

Landbruket i 2050:

Landbruket forblir en viktig del av Sør-Fron, men gjennomgår store teknologiske endringer:

- **Digitalisering:** Bruk av droner og GPS-styrte maskiner gjør produksjonen mer effektiv og presis.
- **Selvberging og kortreist mat:** Økt fokus på selvberging og lokal matproduksjon, med mindre avhengighet av kunstgjødsel.
- **Teknologiske fremskritt:** Landbruket vil også omfatte mer automatiserte prosesser og spesialisert produksjon, for eksempel plukkhogst.
- **Bærekraftig landbruk:** Det vil være en økt etterspørsel etter bærekraftige løsninger, og yngre generasjoner vil spille en viktig rolle i å drive frem grønt jordbruk.

Reiseliv og kultur i 2050:

1. Autentiske opplevelser og fjellturisme:

Reiselivet på Sør-Fron vil fokusere på autentiske opplevelser knyttet til fjellet og landbruket. Turister vil komme for å oppleve lokal kultur gjennom aktiviteter som jakt, fiske og gårdsbesøk. Destinasjoner som Gålå og kulturgårder vil tiltrekke besøkende som ønsker ekte, lokale opplevelser. Fjellområdene vil også se økt turisme med utvikling av ferieboliger og utleiehytter.

2. Sentrum og møteplasser:

Det vil bli lagt stor vekt på å utvikle møteplasser og sosiale arenaer, særlig i sentrumsområder som Gålå, for å skape et levende og sosialt miljø for både turister og lokalbefolkning.

3. Kulturliv og aktiviteter:

Det vil være et økt fokus på kulturelle aktiviteter som er knyttet til tradisjonelle håndverk og landbruk, med lokale festivaler, markeder og kurs som tiltrekker både innbyggere og turister.

Utfordringer og politiske hensyn:

- **Politisk fleksibilitet:**

Det er et ønske om at politikerne skal unngå for strenge restriksjoner på vern og friområder, slik at kommunen har fleksibilitet til å tilpasse seg fremtidige behov for naturressurser og næringsutvikling.

- **Arbeidsplasser og næringsliv:**

For å unngå at Sør-Fron blir en "bokommune", er det viktig å skape arbeidsplasser og utvikle næringsarealer for både små og store aktører. Dette vil tiltrekke investeringer og bidra til bærekraftig vekst.

Påtegniner i kart fra temamøte næringsutvikling

Klima, energi og miljø

Hvordan er kommunen rustet for klimaendringene i 2050?

Gjennom gruppearbeid med 4 personer per gruppe og til sammen 3 grupper skulle de svare på følgende spørsmål.

- Hvordan håndterer kommunen klimaendringene i 2050?
- Hvordan har kommunen innrettet seg for å tåle økt nedbør, jord- og flomskred, tørke, kulde og andre trusler i klimaet?

Svarene ble lagt inn i Padlett av gruppens sekretær fra administrasjonen.

Hvordan er kommunen rustet til klimaendringene 2050?

Beredskapslager
Kartlegge alt av vann, og risiko områder i kartbaser.
Kjernekraftverk
Ta ut masser av Lågen og sideelvene
Egen beredskap med f.eks aggregat
Solcelle for nødløsninger
Forsterke bruene over elvene
Bygge veg på påler

Gruppe 3:

Hvordan er kommunen rustet til klimaendringene i 2050?

- Vi er ikke rustet, vi må tenke mer helhetlig der alle er med å finne tiltak, private, kommune, fylke og stat i samspill.
- Trenger flere entreprenører og maskiner. Må være gunstig for grunneiere å gjøre arbeid selv.
- Gode planer som kan settes i verk ved hendelser.
- Trenger gode risikovurderinger av åpenbare utsatte områder
- Mange krevende utfordringer i forhold til terreng.
- Må ha et system som møter utfordringene, alle ledd må med.

- Alle aktører må være med, private, kommunale, fylke og stat. Tenke helhetlig.
- Bedre kartlegging, bruke droner.

Hvordan har kommunen innrettet seg for å kunne tåle økt nedbør, jord- og flomskred, tørke, kulde og andre trusler i klimaet?

- Burde gjøre de åpenbare tiltak som vil hindre skade. Begynne med det verste først.

Klima

Beredskapslager inne i fjell
Beredskapsdammer på fjellet
Beholde myrene
Torvtak på hytter
Lager av energi og strøm

Jordvarmeanlegg i nye planer

Ikke kjeller på nybygg med vannproblematikk

Øke stikkrenner

Leire dårlåstigen

Helhetlig tankegang på alle småbekker. Økt kunnskap og bevisstgjøring

Basert på innspillene har kommunen benyttet kunstig intelligens til å oppsummere innholdet, med følgende resultat:

I 2050 vil kommunen stå overfor flere klimaendringer som kan utfordre både naturen og infrastrukturen. For å være rustet til klimaendringene, er det avgjørende at Sør-Fron utvikler en helhetlig og langsiktig plan for tilpasning, med samarbeid mellom private, kommunen, fylket og staten. De nødvendige tiltakene vil innebære både tekniske løsninger og en systematisk tilnærming for å redusere risikoen for flom, tørke, jordskred og andre klimarelaterte hendelser.

1. Beredskap og risikovurdering:

- Beredskapslager: Kommunen bør ha beredskapslager som kan sikre nødvendige ressurser ved krisesituasjoner. Dette kan inkludere mat, drivstoff, medisiner og andre livsviktige forsyninger.
- Kartlegging av risikoområder: Kommunen trenger en grundig kartlegging av vann- og flomrisiko, spesielt i forhold til elver som Lågen og sideelvene. Droner kan benyttes til å overvåke og kartlegge områder med høy risiko for flom, jordskred og andre naturskader.
- Bygge forberedt infrastruktur: Bruer og veier bør forsterkes for å tåle kraftigere flom og økt nedbør. Det kan inkludere tiltak som å bygge broer høyere og utvikle veier på påler der nødvendig, samt forbedre stikkrenner for å håndtere økt vannmengde.

2. Energieffektivitet og nødstrøm:

- Solcelleanlegg kan installeres for å sikre strømforsyning ved strømbrudd og nødssituasjoner. Dette kan være viktig både for private hjem og offentlige bygg.
- Beredskapsdammer kan bygges på fjellet for å hindre store vannmengder fra å skade bebyggelse og infrastruktur.
- Lager av energi og strøm: Kommunen bør investere i lagringsløsninger for energi som kan brukes i krisesituasjoner.

3. Naturvern og grønne løsninger:

- Bevare myrene: Myrene har en viktig funksjon i karbonlagring og flomdemping, og bør bevares for å bidra til både klima- og naturvern.
- Torvtak på hytter: Bruken av torvtak på nye hytter kan bidra til både energibesparelse og et mer naturlig og klimavennlig byggemateriale. Torvtak har også god isolasjonsevne og kan bidra til bedre tilpasning til klimaendringer.

4. Jord- og vannhåndtering:

- Øke stikkrenner og forbedre drenering: For å hindre oversvømmelser ved kraftig nedbør, bør det være fokus på å øke kapasiteten til eksisterende stikkrenner og utvikle nye dreneringssystemer.
- Jordvarmeanlegg i nye bygg kan redusere behovet for fossilt brensel og være et klimavennlig alternativ til oppvarming.
- Unngå kjellere i nybygg der det er risiko for vannproblematikk, spesielt i områder med høy risiko for flom.

5. Samarbeid og koordinering:

- Helhetlig tilnærming: Kommunen må samarbeide tett med private aktører, fylkes- og statlige myndigheter for å finne løsninger som kan møte de klimatiske utfordringene. Dette innebærer god risikovurdering av utsatte områder og implementering av nødvendige tiltak for å redusere skadepotensialet.
- Det er viktig at kommunen og de ulike aktørene har gode beredskapsplaner og rask responskapasitet ved hendelser som flom, jordskred eller tørke.

6. Kunnskap og bevisstgjøring:

- Økt kunnskap og bevisstgjøring om de klimatiske utfordringene er essensielt. Både offentlige etater og innbyggere trenger å forstå klimaendringene og hva de kan gjøre for å tilpasse seg. Kommunen kan tilby informasjon og ressurser til både private og næringslivet for å tilpasse seg de kommende utfordringene.
- Småbekker og vannløp bør håndteres helhetlig, og kommunen må sørge for at disse er tilstrekkelig overvåket og vedlikeholdt for å hindre oversvømmelser og jordskred.

7. Infrastrukturtilpasninger:

- Det er nødvendig å sørge for at det finnes løsninger for å håndtere ekstremvær, både i form av fysiske tiltak og teknologiske løsninger. Dette inkluderer alt fra styrking av flomvernet til klimavennlige byggemetoder som ivaretar både miljø og sikkerhet.

Hvordan tilpasse seg økt nedbør, flom og tørke?

- Tiltak mot flom og jordskred: Kommunen bør begynne med de mest utsatte områdene og gjøre nødvendige flomforebyggende tiltak, som å forsterke elvebreddene og bygge flomvern rundt områder som er mest utsatt.
- Tørke og vannmangel: For å motvirke tørke kan det være behov for investering i vannreservoarer og forbedrede dreneringssystemer, i tillegg til bruk av jordvarme for å redusere vannforbruket.
- Kaldere perioder: Sørge for at bygninger er godt isolert for å motstå kaldere temperaturer, og bruk av passivhus-teknologi for å redusere energiforbruket under kuldeperioder.

Oppsummering av hovedpunktene

Slik er kommunens boligutvikling i 2050

I 2050 vil boligutviklingen på Sør-Fron være preget av fortetting i allerede etablerte områder som Harpefoss og Hundorp. Det vil bli flere leiligheter og småhus, spesielt for eldre, ungdom og de med spesielle behov. Behovet for boliger tilpasset ulike livsstadier er viktig, samtidig som det vil være utfordringer knyttet til salg av tomter langt fra sentrum. Det er også et behov for lavprisbosteder og leiligheter for eldre, og kommunen må spille en rolle i å støtte utviklingen av slike boligprosjekter.

Målet er å utvikle et bærekraftig og sosialt levende samfunn med et variert boligtilbud som møter ulike livsfaser og behov.

1. **Kompakte boliger og fortetting:** Det planlegges flere mindre boliger og fortetting i eksisterende boligområder, spesielt i Harpefoss og Hundorp.
2. **Bofellesskap og generasjonsboliger:** Økt fokus på bofellesskap for eldre, ungdom og personer med spesielle behov, samt generasjonsboliger.
3. **Boliger for eldre:** Leiligheter nær tjenester og aktivitetsmuligheter, gjerne som leilighetskomplekser med integrerte tjenester.
4. **Gangavstand til tjenester:** Boliger vil bli bygget innen 500 meter fra nødvendige tjenester som butikker og helsevesen.
5. **Småhus og mini-hus:** Småhus og mini-hus som alternative boformer for dem som ønsker et enklere liv.
6. **Transportbehov:** Selv om folk bor nært sentrum, vil det være behov for transport til arbeidsplasser og andre fasiliteter.
7. **Støtte til tilflytting:** Sør-Fron vil tilby boliger for både etablerte familier og personer med spesielle behov.

Slik er kommunens friluftsliv i 2050

I 2050 vil friluftslivet på Sør-Fron være en balansert kombinasjon av å ta vare på kulturarv som gamle ferdsselsårer og seterstuer, samt utvikle nye turmuligheter for et mer variert og tilgjengelig friluftsliv. Målet er å skape et bærekraftig, sosialt og inkluderende friluftsliv, hvor både natur og kulturarv bevares og videreutvikles. Det er viktig å involvere lokalsamfunnet i dette arbeidet for å sikre at alle – fra eldre og funksjonshemmede til barn og unge – får tilgang til og kan utforske naturen.

1. **Beredskap og naturvern:** Beskyttelse av områder som Hardvollsmorka og bevaring av ferdsselsårer og seterstuer.
2. **Turtilrettelegging:** Flere turstier, tilgjengelige for eldre og funksjonshemmede, og utvikling av friluftsområder langs Lågen.

3. **Infrastruktur og fasiliteter:** Lysløype, søppelcontainere og gapahuker for å gjøre friluftslivet mer tilgjengelig og sosialt.
4. **Badeplasser og tilrettelegging:** Restaurering av badeplassen ved Laugen og utvikling av Tippen-området.
5. **Mangfold i fritidsaktiviteter:** Økt fokus på jakt, fiske, klatring og andre alternative aktiviteter.
6. **Dugnadsarbeid:** Lokalsamfunnet skal engasjeres i bevaring og utvikling av friluftsområder.

Slik er kommunens næringsutvikling i 2050

I 2050 vil Sør-Fron ha et mangfoldig næringsliv, hvor landbruket fortsatt spiller en viktig rolle, men hvor teknologi, bærekraft og turisme også er viktige drivkrefter. Kommunen vil satse på områder som Frya, Hardvollsmorka og gamle Harpefoss skole for næringsutvikling, samtidig som landbruket blir mer teknologisk avansert og selvforsynt. Reiselivet vil fokusere på autentiske opplevelser knyttet til fjell og landbruk, og det vil være en sterk satsing på kultur og lokale tradisjoner. Næringsutvikling, arbeidsplasser og turisme vil være essensielle for Sør-Frons bærekraftige fremtid.

Næringsutvikling

1. **Frya Hub og Bio-hub:** Utvikling av bærekraftige næringer, spesielt bioenergi og matproduksjon.
2. **Landbruk og teknologi:** GPS-styrte maskiner, droner og automatisering vil endre landbruket, med fokus på kortreist og bærekraftig matproduksjon.
3. **Næringsområder:** Utvikling av nye områder for næringsvirksomhet, som Frya, Harpefoss skole-område og Hardvollsmorka.
4. **Klimatiltak:** Klimatilpasning av næringsområder, spesielt i lavtliggende områder.

Landbruk i 2050

- **Digitalisering og teknologisk utvikling:** GPS, droner og automatisering vil gjøre landbruket mer effektivt, med økt fokus på bærekraftig og kortreist mat.
- **Grønt jordbruk:** Økt etterspørsel etter bærekraftige løsninger, spesielt blant yngre generasjoner.

Reiseliv og kultur i 2050

1. **Fjellturisme og autentiske opplevelser:** Fokus på lokal kultur, jakt, fiske og gårdsbesøk.
2. **Møteplasser i sentrum:** Utvikling av sosiale arenaer og møteplasser, spesielt i Gålå.
3. **Kulturelle aktiviteter:** Økt fokus på lokale festivaler, markeder og håndverk.

Utfordringer og politiske hensyn

1. **Politisk fleksibilitet:** Ønske om fleksibilitet for å tilpasse naturvern og utvikling.
2. **Arbeidsplasser:** Viktigheten av å skape arbeidsplasser i tillegg til å være en "bokommune".

Slik er kommunen tilpasset klimaendringer i 2050

I 2050 vil Sør-Fron være nødt til å ha et helhetlig og samarbeidsorientert system for å håndtere de klimarelaterte utfordringene som kommunen står overfor. Dette innebærer å investere i både fysiske tiltak (som flomvern og solcelleanlegg), teknologiske løsninger (som droner for overvåking og GPS-styrte maskiner for landbruk), og grønne løsninger som bevaring av myrer og torvtak på hytter. Videre vil det være viktig å ha et system for beredskap og risikovurdering som involverer alle aktører i samfunnet. Kommunen må være godt forberedt på både flom, tørke, kulde og andre klimatrusler, samtidig som den opprettholder et tett samarbeid med innbyggere, fylke og stat for å sikre at nødvendige tiltak blir gjennomført effektivt.

1. **Beredskap og risikovurdering:** Kartlegging av risikoområder og beredskapsplaner for flom og naturskader.
2. **Energieffektivitet og nødstrøm:** Solcelleanlegg, beredskapsdammer og energilagring for å sikre strømforsyning ved kriser.
3. **Naturvern og grønne løsninger:** Bevaring av myrer for karbonlagring og flomdemping, samt bruk av torvtak for klima- og energibesparelser.
4. **Jord- og vannhåndtering:** Økt kapasitet i stikkrenner og dreneringssystemer for å unngå oversvømmelser.
5. **Samarbeid og koordinering:** Samarbeid med private aktører og myndigheter for å møte klimautfordringene.

Tiltak mot klimaendringer

1. **Flomforebygging:** Forsterking av elvebredder og flomvern i utsatte områder.
2. **Tørke og vannmangel:** Investering i vannreservoarer og forbedrede dreneringssystemer.
3. **Kaldere perioder:** Isolering av bygninger og bruk av energibesparende teknologi for kaldere perioder. Jordvarmeanlegg.